

Oblikovanje in preizkušanje novih poti



Socialne inovacije kot rešitev za izzive v Alpah. © CIPRA

Podnebne spremembe, omejeni naravni viri, pritiski na izrabo prostora – iskanje novih poti in oblik socialnega in ekonomskega sobivanja se odvija na globalni ravni. Socialne inovacije pa obstajajo tudi v Alpah.

Nekonvencionalne ideje nastajajo takrat, ko se srečajo ustvarjalni ljudje z različnih področij življenja in dela: prebivalci mest in gorskih krajev, mladi in stari, predstavniki znanosti, kulture in umetnosti. Številni projekti in pobude v Alpah so že pokazali, da so ljudje in organizacije dejavni in iščejo nove poti, kar bi pospešilo trajnostni razvoj.

Gledamo v prihodnost

V zaledju slovenske Istre želijo s podporo novim idejam oživiti območje ob slovensko-hrvaški meji. Projekt mladih *Sustainability Park Istra* daje namreč pobude, pri katerih sodelujejo mladi, ki skupaj z lokalnim prebivalstvom oblikujejo ideje za uveljavitev trajnostnega razvoja.

Inštitut MonViso iz Ostane v Italiji se je usmerila v eksperimentalni pristop, ki raziskuje trajnostne spremembe in dizajn. Pod njegovim vodstvom poteka prenova šestih zapuščenih objektov, ki ležijo na gorskem območju, v kampus oz. raziskovalno središče, ki ga bodo kot laboratorij lahko v enaki meri uporabljali študentje, znanstveniki, kulturni ustvarjalci in turisti. H kreativnemu razmišljanju naj bi pri tem pripomogli bližina narave in odprta pokrajina.

Akademija za prihodnost v švicarskem Rätikonu se posveča vprašanju, kateri scenariji so za alpsko območje v prihodnje uresničljivi, smiselni in zaželeni. V sodelovanju z Visoko šolo za umetnost iz Züricha (ZHdK) je akademija v eni od pilotnih občin podelila projektne štipendije, ki bodo mladim umetnikom in znanstvenikom na kraju samem omogočile, da se bodo neposredno seznanili z različnimi področji, kot so rokodelstvo, kmetijstvo ali turizem, ter izdelavo scenarijev in projektne ideje za prihodnji razvoj občine.

Dajati zgled z dobrimi idejami

CIPRA Švica si skupaj s predstavniki turistične panoge in gospodarstva prizadeva za uresničevanje medsektorskega koncepta v obliki tako imenovanega generatorja inovacij. Veliko zanimanje obstaja predvsem za ideje, kako doseči več trajnostnosti v turizmu. Sledil bo izbor najbolj perspektivnih projektne ideje, ki bodo, če bodo preoblikovane v poslovne načrte, deležne tudi strokovne in finančne pomoči.

Kot svojevrsten laboratorij na lokalni ravni bo potekala tudi četrta in s tem zadnja od delavnic, ki so bile predvidene v okviru projekta CIPRE *I-LivAlps*. Septembra 2017 bodo mladi s strokovnjaki in predstavniki različnih organizacij v italijanski dolini Valle Maira oblikovali razvojne možnosti tudi za odročnejša gorska območja. »Inovacijski procesi omogočajo nov pogled na razpravo o trajnostnem razvoju,« pojasnjuje Andreas Pichler, direktor CIPRE International. Medsebojna povezanost kultur, procesi sodelovanja ali preizkušanje trajnostnih življenjskih slogov v praksi niso privedli le v nove rešitve, temveč bi lahko bili tudi prostor, v katerem bi nastali skupnost in skupno prevzemanje odgovornosti.

parkistra.com , monviso-institute.org (en, it) , www.innovationsgenerator.ch (de, fr)

Stališče: Renska dolina brez meja



Wolfgang Pfefferkorn, projektni vodja pri CIPRI International © CIPRA

Kot se je pokazalo na konferenci o mobilnosti, ki je potekala konec junija 2017 v Lihtenštajnu, je čezmejno sodelovanje postalo nujno potrebno. V regiji, kakršna je Dolina Alpskega Rena, ki nima prepoznavnega središča, je zato še pomembnejše, da se prostor obravnava celostno, je poudaril Wolfgang Pfefferkorn, projektni vodja pri CIPRI International.

Ključna točka konference o mobilnosti, ki je pod geslom *Misliti, načrtovati in ukrepati prek mej* potekala 29. junija 2017 v Vaduzu v Lihtenštajnu, je bila trajnostna mobilnost na obmejnem območju doline Rena in Bodenskega jezera. Ankeža je pokazala, da je več kot 120 udeležencev iz Lihtenštajna, Avstrije, Nemčije in Švice na konferenco pripotovalo večinoma z javnimi prevoznimi sredstvi, kar na obmejnem območju ni nekaj samoumevnega. Večina zaposlenih se na delo vozi z lastnim avtomobilom in je seveda zato deležna vseh stranskih učinkov, kot so zastoji, hrup,

slab zrak, izpusti toplogrednih plinov. Za promet je potrebno načrtovanje, pa tudi preseganje geografskih in administrativnih meja ter podiranje meja v glavah ljudi.

Velikim izzivom prostorskega načrtovanja bomo kos le, če bomo ta prostor obravnavali, doživljali in razumeli celostno – vse to z namenom, da bi ga skupaj uspešno upravljali. To velja tako za dolino Alpskega Rena kot tudi za druge obmejne regije na območju Alp. Za razliko od drugih aglomeracij, kot sta francoski Grenoble ali švicarski Basel, kjer obstaja ožje mestno območje z okolico, je dolina Rena aglomeracija, sestavljena iz številnih manjših središč, ki večinoma ležijo na obrobju, sredi tega prostora pa se razprostirajo obširna nepozidana, zavarovana in kmetijska območja in z njimi Ren.

V tem prostoru ni močnega spodbujevalca, ki bi zaradi lastnih potreb poskušal pritegniti k delovanju še druge akterje. V Renski dolini gre prej za to, da se morajo najprej zbrati in moči združiti tisti akterji, ki bi lahko kaj spremenili, npr. mesta, ožja območja, prevozniki in druge zainteresirane skupine, je poudaril tudi Markus Maibach, eden glavnih govornikov na konferenci. Ena od možnosti se za prihodnje obdobje nakazuje prek švicarskih programov za razvoj aglomeracijskih območij: poleg obstoječega programa za Werdenberg - Lihtenštajn so začele skupno strategijo trajnostnega razvoja naselij, prometa in prostega prostora izdelovati tudi občine na švicarski in avstrijski strani, v kantonu St. Gallen in Vorarlbergu.

Ključno vprašanje za prihodnost regije torej je in ostaja mobilnost. Brez zmožljivih železniških prog za visoke hitrosti, kot bi lahko bila tudi hitra železnica FLACH, seveda ne bo mogoče govoriti o trajnostnem čezmejnem prostorskem razvoju. Tudi v času krčenja javnih sredstev so namreč potrebne rešitve, ki bodo zagotavljale učinkovito, inovativno in stroškovno učinkovito oblikovanje javnega prevoza, je zapisano tudi v dokumentu CIPRE z naslovom Poti do nove kulture trajnostne mobilnosti.

Viri in nadaljnje informacije:

www.cipra.org/sl/cipra/international/projekti/tekoci-projekti/trajnostna-mobilnost-dnevnih-migracij , www.cipra.org/sl/stalisca/poti-do-nove-kulture-trajnostne-mobilnosti

Prižgimo ogenj za trajnostni turizem



Tradicionalno prižiganje ognja v Alpah ponazarja ranljivost alpskih območij in pogum za uresničevanje sprememb. © Reto Solèr

Vsako leto, natančneje drugo soboto v avgustu, poteka na območju Alp akcija Ogenj v Alpah. V letošnjem letu, ki so ga ZN razglasili za leto trajnostnega turizma za razvoj, bodo vsi, ki se bodo pridružili akciji, ogenj prižgali kot poziv k razmisleku o nujnosti sprememb v alpskem turizmu.

Razmere v zimskem turizmu alpskih držav se med seboj sicer razlikujejo, a za vse velja, da naraščajoče temperature in spremenjeno vedenje počitniških gostov in obiskovalcev alpskega prostora zahtevajo nove strategije in pristope. CIPRA zato v svojem dokumentu, s katerim predstavlja svoje stališče o omenjeni problematiki, zahteva uvedbo nujnih sprememb, ki bodo v ospredje postavile kakovost življenja tako turistov kakor tudi lokalnega prebivalstva. V ta namen so nujne splošne regionalne strategije, ki bodo vključevale vsa gospodarska in življenjska področja.

CIPRA Švica, Alpska iniciativa in Mountain Wilderness Švica vabijo vse, ki se zavzemajo za uvedbo sprememb v turizmu, da se jim konec tedna, tj. 12. in 13. avgusta 2017, pridružijo pri simbolnem prižiganju ognja kot pozivu k uvedbi

sprememb v turizmu. Akcijo Ogenj v Alpah bodo spremljali tudi člani pohodniške skupine *whatsalp*. Akcija, prvič je bila organizirana že leta 1988 in poteka vsako leto, je simbolno opozorilo, da si moramo prizadevati za ohranjanje dediščine alpskega prostora in se zoperstaviti uničenju tega občutljivega ekosistema.

Poleg različnih dogodkov in prireditev, ki se bodo zvrstili v Švici in Avstriji, se bodo akciji pridružili tudi v Sloveniji. Organizacijo bo prevzela CIPRA Slovenija, ki bo osrednjo pozornost namenila problematiki mobilnosti v turizmu, s tem pa turiste in lokalno prebivalstvo seznanila s težavami in izzivi, ki pri tem nastajajo – kot primer velja omeniti, da je v Sloveniji okoli 80 odstotkov rekreacijskih poti opravljenih z avtomobilom. Za uveljavitev trajnostne mobilnosti v praksi si prizadevajo tudi projekti *Zapeljani v gore*, *Vozni redi v Alpah* in *Aktivno v šolo*.

Viri in nadaljnje informacije:

www.feuerindenalpen.com (de, en, it)
, www.aktivnovsolo.si , www.cipra.org/sl/vozniredi2017 , www.cipra.org/sl/stalisca/soncev-obrat-v-zimskem-turizmu , www.whatsalp.org (de, en)

Mladinski projekt CIPRE prejel pomembno nagrado



Ena od etap v projektu Youth Alpine Express je vodila na svetovno razstavo EXPO 2015, na kateri so se mladi udeleženci lahko srečali s pomembnimi političnimi predstavniki. © Michele Silvestro

Kako podpreti mlade na poti k bolj trajnostnemu življenju? Projekt Youth Alpine Express je podnebju prijazen, okoljsko ozaveščen in premišljen način potovanja spremenil v pravo pustolovščino in postal nacionalni zmagovalec v okviru svetovne pobude Energy Globe Award.

Z več kot 178 sodelujočimi državami in več kot 2.000 prijavljenimi projekti je ugledna okoljska pobuda *Energy Globe Award* največja in najbolj poznana okoljska nagrada na svetu. Prejmejo jo projekti na regionalni, nacionalni in globalni ravni, njen cilj pa je krepitev zavesti o nujnosti reševanja okoljskih problemov in spodbujanje ljudi k bolj trajnostnemu načinu življenja – povsem v smislu gesla *Vsakdo lahko prispeva svoj del*.

Projekt *Youth Alpine Express* je bil izbran kot nacionalni zmagovalec v okviru pobude *Energy Globe Award* za Lihtenštajn. Projekt je mlade iz vseh alpskih držav spodbujal k izkustvenemu doživljanju in preizkušanju novih oblik mobilnosti, s tem pa k zmanjšanju emisij CO₂. Projekt *Youth Alpine Express*, ki je zasnovan na prepričanju, da so v takih spremembah priložnosti za izboljšanje kakovosti življenja, je tako na pot čez Alpe v štirih etapah povabil predstavnike mlade generacije, ti pa

so se na svoji poti srečevali s strokovnjaki z različnih področij, mladinskimi delavci in nosilci političnih odločitev ter skupaj poskušali poiskati možnosti za uresničitev trajnostnih družbenih sprememb.

Vir in nadaljnje informacije:

www.energyglobe.info/liechtenstein2017?cl=en&id=234278 (en) , www.cipra.org/sl/cipra/international/projekti/zakljuceni-projekti/youth-alpine-express

Tudi mladim je treba omogočiti vključenost v procese odločanja! – Kako spodbuditi participacijo mladih na območju Alp



V Bolzanu so se sestali predstavniki politike in uprave iz vseh alpskih držav in razpravljali o participaciji mladih. © EURAC

O tem, kako mlade intenzivneje vključevati v politične procese in kateri pozitivni primeri za to so že znani, so razpravljali udeleženci delavnice, ki je v Bolzanu/l potekala v okviru projekta GaYA.

Mladi se v marsikateri alpski regiji soočajo s težavami. Zaradi skromnih možnosti za zaposlitev se številni odločijo zapustiti domačo regijo in poiskati svojo srečo v gospodarskih središčih. Pogosto je v alpskih regijah zaskrbljujoče tudi stanje na področju sodelovanja mladih v politiki. To zdaj poskuša izboljšati projekt GaYA (*Governance and Youth in the Alps*), v katerem je CIPRA International Lab projektna partnerica. Z novimi pobudami želi mlajše generacije intenzivneje pritegniti k sodelovanju v političnih strukturah in procesih odločanja. Delavnice *Youth participation in political decisions in alpine regions*, ki je bila 29. junija 2017 v Bolzanu, so se poleg osmih projektnih partnerjev in številnih predstavnikov občin in politike udeležili tudi številni mladi in to iz vseh delov alpskega prostora. Na delavnici so bile predstavljene pobude iz alpske regije, nato pa je o njih tekla razprava.

Nekatere pobude so zabeležene tudi v obliki videoposnetka (npr. mladinski parlament v Lozani v Švici, avstrijska regija mladih Traunstein).

»Kot je pokazala delavnica, obstaja na strani upravnih organov politična volja, da bi se na tem področju vendarle kaj spremenilo,« je delavnico pozitivno ocenil Tobias Stecher iz organizacije *Jugenddienst Obervinschgau*. Tudi bolzanski senator Francesco Palermo poudarja pomen teh vprašanj in poziva h krepitvi politične volje za udeležbo mladih v procesih odločanja: »Brez njihove udeležbe politične odločitve ne bodo veljale za legitimne.« Sicer pa CIPRA na pomen udeležbe mladih v procesih odločanja na območju Alp opozarja tudi z drugimi projekti (*I-LivAlps, youTurn*).

Videoposnetek je objavljen na www.youtube.com/watch?v=SLG5qtgZpnQ (en)

Viri:

www.cipra.org/sl/cipra/international/projekti/tekoci-projekti/gaya , www.cipra.org/sl/mladi/dejavnosti-cipre

Z združenimi močmi proti Alemagnu

Predstavniki občin in civilne družbe iz Benečije, Južne in Vzhodne Tirolske so 7. julija 2017 v Kartitschu v Avstriji podpisali skupno izjavo, v kateri so se izrekli proti izgradnji avtomobilske ceste Alemagna. Pri tem so bili deležni



Srečanje v okviru projekta Whatsalp v avstrijskem Kartitschu – z združenimi močmi proti gradnji novih čezalpskih tranzitnih cest. © Josef Essl

podpore pohodnikov, zbranih v skupini whatsalp.

Razprava o projektu gradnje avtomobilske ceste Alemagna, nove čezalpske tranzitne poti na relaciji München–Benetke, se v javnosti vedno znova razvema. Nazadnje se je to zgodilo, ko je evropski parlament zavrnil posamezne dele poročila, ki je med drugim predvidevalo tudi podaljšanje načrtovane ceste. Ne glede na to lobisti na ravni EU omenjeni projekt vedno znova poskušajo, da bi projekt zaživel v praksi. Peter Hasslacher, predsednik CIPRE Avstrija, ob tem poudarja: »Stalno moramo biti na preži – če izgubimo enkrat samkrat, bodo vsa dolgoletna prizadevanja zaman.«

Poziv je postal še prepričljivejši, saj ga je podprla pohodniška skupina *whatsalp*, ki si je 7. julija 2017 vzela dan počitka v avstrijskem Kartitschu, da bi na dane razmere opozorila javnost. Če bi dejansko prišlo do podaljšanja Alemagne v smeri proti Južni Tirolski oz. Vzhodni Tirolski, bi bila občina zaradi tega neposredno prizadeta. Člani skupine *whatsalp* prečkajo na svojem popotovanju od Dunaja do Nice številne tranzitne ceste višjega ranga, kot so turska, brennerska ali gotthardska smer. Dominik Siegrist, član skupine *whatsalp*, je naredil primerjavo: »Od leta 1992 dalje, ko je potekal pohod čez Alpe – TransALPedes, se je obseg prometa občutno povečal.« V obdobju, ki je sledilo, so bili tudi dokončani številni manjkajoči členi v cestnem omrežju.

V skupnem memorandumu kritiki projekta Alemagna zahtevajo dosledno upoštevanje zahtev protokola Alpske konvencije o prometu, v katerem so se pogodbenice izrekle za opustitev gradnje novih cest višjega ranga, namenjene čezalpskemu prometu, to pa pomeni, da je s tem izključena tudi nova tranzitna povezava med brennersko in tursko avtocesto. Kritiki projekta pa so se v Kartitschu zavzeli za skupni program urejanja prostora in razvoja, med drugim tudi za železniški promet.

Viri:

www.alpconv.org/sl/convention/protocols/Documents/20111215%20ProtokolPrometVerkehr.pdf, whatsalp.org/de/1468-2 (de) , www.cipra.org/sl/novice/gradnja-alemagne-zavrni

Razhajanja glede uporabe pesticidov



Pesticidi škodujejo okolju, biotski raznovrstnosti in ljudem. © Ed Wohlfahrt_flickr

Pesticidi obremenjujejo okolje, ogrožajo koristne živali, denimo čebele, onesnažujejo vodo v Alpah, za nekatere pa celo obstaja sum, da povzročajo raka. Pa vendarle se zdi, da so v tradicionalnem kmetijstvu nedotakljivi.

Herbicidi, fungicidi, insekticidi ... v alpskih vodotokih je mogoče najti številne kemikalije. Študija, ki je bila izdelana po naročilu švicarskega Zveznega urada za okolje, je v primeru Švice pokazala, da kakovost vode v nobeni od preiskanih tekočih vodotokov ne ustreza zakonskim zahtevam oz. omejitvam. Prav tako je vedno več pesticidov najti v pitni vodi. Kot poroča nacionalni urad za opazovanje podtalnice (Naqua), naj bi bila tolerančna vrednost prekoračena na vsakem petem merilnem mestu. Veljavni predpisi očitno niso več učinkoviti.

Ta tema povzroča veliko razburjenja tudi v Italiji. Tako so leta 2014 v občini Mals na Južnem Tirolskem na referendumu izglasovali prepoved uporabe pesticidov na območju občine, vendar pa je odločitev prebivalcev naletela na odločno nasprotovanje vlade in kmetov. Po treh letih se občina danes še vedno bori za pristojnost pri odločanju o uporabi pesticidov. Pri tem ni vedno najbolj jasno, katere koristi obstajajo za kmetijstvo, in to je pred kratkim pokazala tudi študija, ki so jo objavili na Južnem Tirolskem: uporaba glifosata ima usodne posledice za kakovost grozdja, ugotavljajo na bolzanski univerzi v Italiji.

O glifosatu potekajo kontroverzne razprave tudi na mednarodni ravni. Ker je Evropska agencija za varnost hrane (EFSA) ugotovila, da je omenjeno sredstvo neoporečno, je EU junija za deset let podaljšala dovoljenje za njegovo uporabo pri zatiranju plevela, Mednarodna agencija za raziskovanje raka (IARC) in ameriška zvezna država Kalifornija pa sta, ravno nasprotno, glifosat uvrstili na seznam potencialno rakotvornih snovi. Glede na odločitev EU obstaja zdaj le še možnost, da bi opustitev uporabe glifosata dosegli na nacionalni ravni.

Francija ima na tem področju vodilno vlogo; francoska vlada je prepovedala uporabo pesticidov na javnih površinah, leta 2019 pa bo prepoved začela veljati tudi za zasebne vrtove. Od leta 2018 dalje je Francija prva država članica EU, ki se je odločila iz uporabe pregnati neonikotinoide, ki imajo, kot kažejo izsledki opravljenih raziskav, škodljive posledice za čebele. Poleg tega je Francija vložila predlog, po katerem bi uporabo pesticidov zunaj kmetijstva prepovedali na celotnem območju EU.

To je zagotovo nov korak v pravo smer, a uporabo pesticidov bi bilo treba, kot je zapisano v poročilu ZN o tveganjih, ki jih pesticidi predstavljajo za pridelavo hrane na svetovni ravni, izpodbijati iz načelnih razlogov: učinki na spreminjanje

podnebja in izguba biotske raznovrstnosti so izredno problematični. Dejstvo je, da se je treba usmeriti v ekološko pridelavo, ne pa v prevladujoči industrijski model kmetijstva.

Viri:

www.greenpeace.de/sites/www.greenpeace.de/files/greenpeace_dauergifft_in_den_alpen_report_0.pdf (de)
, www.admin.ch/gov/de/start/dokumentation/medienmitteilungen.msg-id-66224.html (de, fr, it, en)
, nzzas.nzz.ch/notizen/achtung-pestizide-im-trinkwasser-ld.1301514 (de) , www.dervinschger.it/de/gesellschaft/kleiner-aber-wichtiger-sieg-23641 (de) , www.unibz.it/de/news/124523-studie-zum-gewuerztraminer-glyphosat-zur-unkrautbekaempfung-hat-folgen-fuer-den-most (de, it) , documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G17/017/85/PDF/G1701785.pdf?OpenElement (en)
, www.spiegel.de/wirtschaft/soziales/glyphosat-was-fuer-ein-verbot-spricht-und-was-dagegen-a-1084846.html (de)
, www.infosperber.ch/Umwelt/Neonicotinoide-Verbot-in-Frankreich-gegen-SyngentaBayer (de)

Turizem jutrišnjega dne



Katere ukrepe je treba sprejeti na področju turizma? Udeleženci okrogle mize (od leve proti desni): Marius Risi, Therese Lehmann, Katharina Conradin, vladni svetnik Jon Domenic Parolini, Marin Hug in moderator David Spinnler. © Thomas Scheurer

Kakšna je prihodnost turističnih regij? Kako se lahko turistična središča razvijajo v času sprememb? Konferenca ICAS konec junija 2017 je osvetlila današnje razmere in v razpravo ponudila možne rešitve.

Okvirni pogoji za razvoj turizma se spreminjajo. Regije, katerih preživetje je odvisno od turizma, se morajo odzvati na spremenjene razmere in poiskati nove razvojne možnosti. Kaj je treba torej storiti že danes, da bomo pripravljeni na turizem jutrišnjega dne? Odgovore so 23. in 24. junija 2017 iskali strokovnjaki na okrogli mizi, ki je potekala v okviru konference Medakademijske komisije za raziskovanje Alp (ICAS) v Pontresini v švicarskem Engadinu.

Glede prihodnjega razvoja snežnih športov so si bili razpravljavci enotni: snežni športi bodo tudi v prihodnje izgubljali pomen, zato bi bilo treba investicije v drago infrastrukturo načrtovati na širši zasnovi in določiti prioritete predvsem za večja območja, namenjena snežnim športom. Predsednica CIPRE International Katharina Conradin, prav tako udeleženka okrogle mize, je poudarila, da je dosedanji model zimskih športov za mnoge turistične kraje postal neuporaben. Prizadeta območja bi morala izkoristiti krizo in poiskati ustrezne trajnostne alternative, kot je npr. ponudba kulturnega turizma. Taka ponudba pa ne bi smela temeljiti na uvoženi kulturi in prireditvenem turizmu, temveč bi morala izhajati iz lokalne kulturne dediščine in lokalne kulture.

Direktor ICAS, Thomas Scheurer, dodaja: »Turistični razvoj mora pomeniti več kot le povečanje števila turistov.« Turistični kraji bi morali ostati živahni kraji za prebivanje, ki so zanimivi za turiste, delovno silo in tiste, ki imajo tam svoje sekundarno prebivališče. Poleg tega je treba obnoviti tudi procese ekonomske in socialno-kulturne prenove – obetajoče pobude za to obstajajo. »Pogoj je, da se destinacije soočijo s tem, katere so njihove vrednote in potenciali, ter izdelajo celovite strategije,« je prepričana Katharina Conradin.

Viri in nadaljnje informacije:

www.icas-tagung2017.alpinestudies.ch (de)

Štirikolesniki pustošijo po Dolomitih



Umazani, težki, hrupni – štirikolesniki nimajo kaj iskati v občutljivih območjih narave, kot so Dolomiti. © Mountain Wilderness

Prve dni junija 2017 je po Dolomitih hrumela karavana štirikolesnikov. Ali to pomeni, da se bo v italijanskih Alpah v prihodnje treba navaditi na take prizore?

Ovadba, ki jo je organizacija Mountain Wilderness Italija podala državnemu tožilstvu, očitno ne zadostuje, da bi pristojni sporni dogodek prepovedali: blizu kraja Falcade so namreč organizirali tako imenovano offroad prireditev, namenjeno ljubiteljem vožnje s terenskimi vozili v naravnem okolju. Vožnja po Dolomitih na območju Benečije je tako vodila čez predele, ki so občutljivi z ekološkega in pokrajinskega vidika, med njimi pa so tudi za Skupnost pomembna območja in posebna zavarovana območja. Presoja vplivov, ki ga ima tak dogodek na okolje, predhodno seveda ni bila opravljena. V organizaciji Mountain Wilderness so zato po končani prireditvi znova vložili ovadbo pri državnih tožilstvih v Trentu in Bellunu, tokrat zoper občine, ki so prireditev odobrile.

Verjetno je šlo za enega prvih tovrstnih dogodkov na ekološko tako občutljivem območju, kot so Dolomiti, ki so na Unescovem seznamu. »Teren zagotovo ni primeren za vožnjo z vozili in ta ne povzročajo le hrupa in vznemirjanja živali in ljudi, temveč poškodujejo tudi tla,« pojasnjuje Luigi Casanova. Po prepričanju častnega predsednika organizacije Mountain Wilderness Italija so tovrstni dogodki v očitnem nasprotju z načeli protokolov Alpske konvencije o turizmu in varstvu narave. »Taka praksa v Alpah nikakor ne sme postati vsakdanja navada.«

Viri in nadaljnje informacije:

www.ladige.it/territori/dolomiti/2017/05/15/raduno-quad-dolomiti-mountain-wilderness-denuncia (it)
, www.mountainwilderness.it/mobilita-sostenibile/quad-falcade-andata (it)

Z ultralahkim letalom nad izginjanje ledenikov



Pilot Matevž Lenarčič se je z ultralahkim letalom odpravil na prelet Alp. © Mitja Ličar

Slovenski pilot Matevž Lenarčič je med preletom Sredozemlja s svojim ultralahkim letalom meril koncentracije črnega ogljika v ozračju. Gre za slovenski okoljevarstveni projekt, ki opozarja na globalno segrevanje in izginjanje ledenikov.

Slovenija, Malta, Španija, Italija, Slovenija, Ciper, Grčija, Slovenija. Na skupno osmih etapah je slovenski letalec Matevž Lenarčič spomladi 2017 opravil prelet sredozemskega prostora in pri tem meril vsebnost in razširjenost črnega ogljika v ozračju. Njegova ekspedicija je del projekta *GreenLight WorldFlight Aviation for Science*, ki raziskuje vplive tega podnebne onesnaževala na proces izginjanja ledenikov.

Črni ogljik, ena od sestavin finih delcev, je posledica nepopolnega zgorevanja fosilnih goriv, biogoriv in biomase. Je pomemben del saj, absorbira svetlobo in tako segreva atmosfero. Griša Močnik, vodja raziskav v okviru projekta, pri tem poudarja: »Poleg ogljikovega dioksida je črni ogljik drugi najpomembnejši povzročitelj segrevanja ozračja.« Odlaganje črnega ogljika na snegu, ledu ali ledenikih njihovo taljenje še pospešuje.

Poleg obeh polarnih območij so ledeniki tretje največje ledene gmote na svetu, zato so izredno pomembni za globalno podnebje in oskrbo bližnjih območij z vodo. Lenarčič in njegova ekipa želita s projektom okrepiti zavest o vplivih črnega ogljika na izginjanje ledenikov in povečevanje globalnega segrevanja ter tako prispevati k varstvu naših ledenikov in podnebja. Poleg zbiranja podatkov je cilj projekta predvsem v seznanjanju javnosti z doslej zelo podcenjenimi vplivi črnega ogljika in zagotavljanju podpore novim pobudam za zmanjšanje njegovih emisij.

Viri in nadaljnje informacije:

www.worldgreenflight.com (en) , blogs.ei.columbia.edu/2016/03/22/the-damaging-effects-of-black-carbon (en)
, www.deutschlandfunk.de/unterschaetzte-partikel.676.de.html?dram:article_id=234658 (de)

Sajni res, pa je!



© Hugo Raetzo

... Podnebne spremembe znajo biti zelo spektakularne. Na ledeniku Aletsch v Švici, denimo, je taljenje ledu povzročilo ogromen premik skalne gmote in pojavila se je dvajset metrov široka razpoka. Eden od lokalnih hotelirjev je v dogodku takoj odkril potencial za razvoj turizma. Posnel je uničeno območje in ljudi povabil, naj si spektakel ogledajo kar na kraju samem: »Obiščite planino Riederalp! V Aletschwaldu se bo zgodilo nekaj izrednega!«

Njegov model je nedvomno uporaben kjerkoli v Alpah. Navsezadnje se bodo v naslednjih dvajsetih, tridesetih letih stopili vsi ledeniki v Bavarskih Alpah, torej se izlet k zadnjemu bavarskemu ledeniku naravnost ponuja, seveda kot vrhunsko doživetje. Tudi ljubitelji kopanja bodo v gorah prišli na svoj račun, saj so podnebne spremembe poskrbele za nastanek številnih novih jezer v Alpah. Vse je torej stvar pogleda. Da se bo v Alpah zgodilo nekaj izrednega, pa drži kot pribito ...

Videoposnetek je objavljen na www.youtube.com/watch?v=k4ELQSHuyCs

Viri:

www.infosperber.ch/Umwelt/Riederalp-Aletsch-Schweizweit-grossten-Felsverschiebungen (de)

, www.br.de/klimawandel/alpen-gletscher-schmelzen-klimawandel-100.html (de)

, www.welt.de/wissenschaft/umwelt/article126298067/Klimawandel-laesst-in-den-Alpen-neue-Seen-entstehen.html (de)

Prireditve

Poletni program v Triglavskem narodnem parku, 10.07.-31.08.2017, Triglavski narodni park/S. [Več...](#)

Uspešne okoljske naložbe na dnevih odprtih vrat planinskih koč, 15.07.2017, Slovenija. [Več...](#)

Ornitološki kolesarski izlet, 15.07.2017, Bohinj/S. [Več...](#)

Ogenj v Alpah 2017, 12.08.2017, Velika planina/S. [Več...](#)

Letna strokovna konferenca CIPRE 2017, 29.-30.09.2017, Innsbruck/A. [Več...](#)